

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แผนกลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน ปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งของชุมชนด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนต่อการแบ่งปันและการปรับตัว ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน อันจะนำไปสู่การเสนอแนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ด้านสังคมและวัฒนธรรม ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน มีวิธีการวิจัย ประกอบไปด้วย ประชากรและตัวอย่าง ข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กรอบแนวคิดของการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล และการอภิปรายผล มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ประชากรและตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรและตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดประชากรของการศึกษาโดยกำหนดชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ทั้งสิ้น 25 อำเภอ รวม 2,064 ชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดตัวอย่าง โดยคัดเลือกจากชุมชนที่เข้าร่วมโครงการในปี 2559 โดยวิธีสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (specific random sampling) ได้อำเภอสุ่มป่าตอง คือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าวังพร้าว ประกอบด้วย 4 ชุมชน

3.2 ข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 ประเภทของข้อมูล

- 1) ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการสำรวจ สอบถามและสัมภาษณ์ในพื้นที่ 4 ชุมชน
- 2) ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสาร งานวิจัย ผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมขององค์กรการศึกษาของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) แบบฟอร์มแสดงความประสงค์เข้าร่วมโครงการ
- 2) แบบฟอร์มเพื่อประเมินคัดกรองผู้เข้าร่วมโครงการ

3) แบบสอบถามงานวิจัย (แต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) “การเตรียมความพร้อมในองค์กร (อปท.) ด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน” แบ่งเป็น 2 หัวข้อ คือ

3.1) วิธีการเตรียมความพร้อมในองค์กร (อปท.) ด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน มีทั้งหมด 14 ประเด็น ได้แก่

(1) การเตรียมความพร้อมของชุมชนในการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

- (2) การประชาสัมพันธ์
- (3) จัดทำแผนพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนด้านอาเซียน
- (4) ส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ในชุมชน
- (5) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก
- (6) ป้องกันปัญหาเสียดินและอาชญากรรม
- (7) อบรมให้ความรู้แก่บุคลากรในด้านต่างๆ เช่น ภาษา
- (8) สนับสนุนการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของชุมชน
- (9) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
- (10) จัดหางบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก
- (11) จัดตั้งศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมในท้องถิ่น
- (12) สร้างครุภูมิปัญญา
- (13) สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
- (14) สำรวจข้อมูลด้านวัฒนธรรม

ส่วนแนวทางการรับมือการเตรียมความพร้อมด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน มีทั้งหมด 5 ประเด็น คือ

- (1) จัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง
- (2) ส่งเสริมอัตลักษณ์ของชุมชน
- (3) การประชาสัมพันธ์
- (4) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก
- (5) ระวังภัยป้องกันและแก้ไขปัญหาเสียดิน

3.2) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานในองค์กร (อปท.) ด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน มีทั้งหมด 10 ประเด็น ได้แก่

- (1) ปัญหาอาชญากรรม/ยาเสพติด

- (2) ขาดความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชน
- (3) ขาดความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน
- (4) ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้
- (5) รับวัฒนธรรมต่างชาติมามากเกินไป
- (6) ขาดงบประมาณสนับสนุน
- (7) ปัญหาแรงงานต่างด้าว
- (8) ขาดบุคลากรถ่ายทอดความรู้
- (9) บุคลากรขาดการส่งเสริมด้านวัฒนธรรม
- (10) ขาดข้อมูลด้านวัฒนธรรมในชุมชน

ส่วนแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน มีทั้งหมด 9 ประเด็น คือ

- (1) อนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น
- (2) จัดกิจกรรมกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น
- (3) อบรมให้ความรู้ด้านวัฒนธรรมแก่บุคลากรในองค์กร
- (4) จัดหางบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก
- (5) จัดทำโครงการเยาวชนต้นแบบด้านวัฒนธรรม
- (6) อบรมสนับสนุนการจัดกิจกรรม
- (7) การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้
- (8) ปรับปรุงระบบการจัดเก็บข้อมูลให้มีความเป็นปัจจุบัน
- (9) การประชาสัมพันธ์

4) แบบสอบถามงานวิจัย (แต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) “การเตรียมความพร้อมให้กับชุมชนด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน” แบ่งเป็น 2 หัวข้อ คือ

4.1) วิธีเตรียมความพร้อมให้กับชุมชนด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน มีทั้งหมด 14 ประเด็น ได้แก่

- (1) สนับสนุนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น/ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- (2) อบรมให้ความรู้ในด้านวัฒนธรรม
- (3) ประสานความร่วมมือระหว่างประชาชนและผู้นำในท้องถิ่น
- (4) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
- (5) การประชาสัมพันธ์

- (6) การสร้างอัตลักษณ์ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น
- (7) อบรมให้ความรู้ในด้านภาษา
- (8) ป้องกันปัญหาเสพติด/อาชญากรรม
- (9) จัดทำแผนและโครงการพัฒนาด้านวัฒนธรรม
- (10) จัดทำกฎระเบียบชุมชน
- (11) ส่งเสริมกิจกรรมด้านศาสนา
- (12) พัฒนาศักยภาพของชุมชนให้เข้มแข็ง
- (13) ศึกษาวัฒนธรรมอาเซียน
- (14) จัดหางบประมาณสนับสนุน

ส่วนแนวทางการรับมือการเตรียมความพร้อมด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน มีทั้งหมด 7 ประเด็น คือ

- (1) อบรมให้ความรู้ทางด้านภาษา/อาเซียน
- (2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
- (3) ประสานความร่วมมือกับประชาชนในพื้นที่
- (4) รณรงค์การอนุรักษ์ด้านวัฒนธรรม
- (5) จัดหาวิทยากรเข้ามาให้ความรู้
- (6) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมอาเซียนในชุมชน
- (7) ส่งเสริมการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

4.2) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานให้กับชุมชนด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน มีทั้งหมด 10 ประเด็น ได้แก่

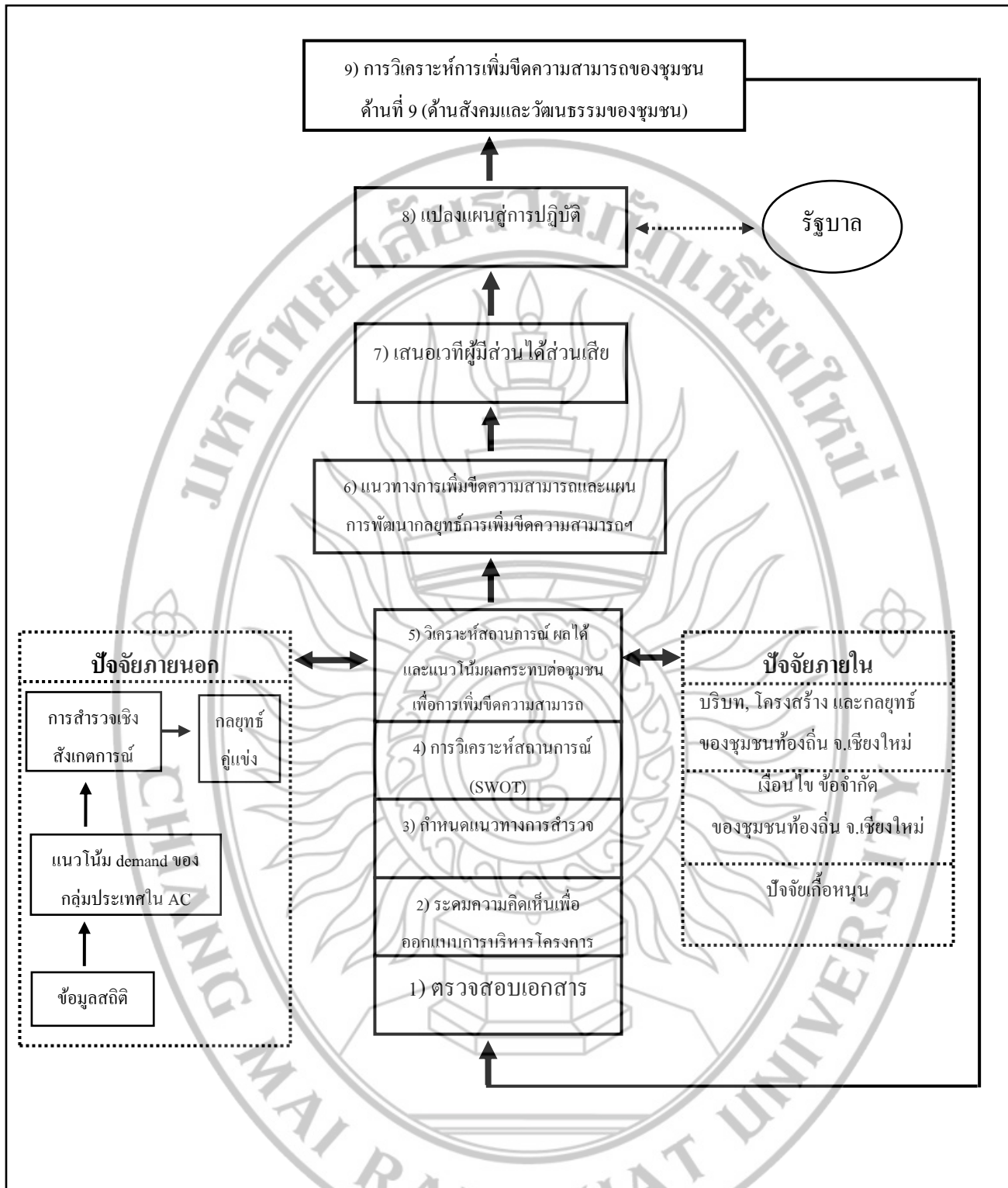
- (1) การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรม
- (2) ขาดการอนุรักษ์และการสืบทอด
- (3) ประชาชนขาดความสนใจ/ขาดการมีส่วนร่วม
- (4) ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้
- (5) ประชาชนขาดความรู้ด้านภาษา/อาเซียน
- (6) ความแตกต่างด้านวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ
- (7) ขาดการถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน
- (8) ขาดแคลนบุคลากร
- (9) ขาดงบประมาณสนับสนุน
- (10) ขาดวิทยากรเข้ามาให้ความรู้

ส่วนแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน
มีทั้งหมด 5 ประเด็น คือ

- (1) ออกกฎระเบียบการใช้ประโยชน์จากที่ดินทำกิน
 - (2) การอนุรักษ์และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่คนในชุมชน
 - (3) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - (4) จัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
 - (5) การประชาสัมพันธ์
- 5) แบบสอบถามงานวิจัย (แต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) “ความช่วยเหลือที่ต้องการและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อการเตรียมความพร้อมของชุมชนในด้านสังคมและวัฒนธรรมของ” มีทั้งหมด 4 ประเด็น ได้แก่
- 5.1) เชิญวิทยากรเข้ามาให้ความรู้อาเซียน/ภาษา/กระตบเชิงบวกเชิงลบ รวมถึงโอกาสในการพัฒนาชุมชนหลังเปิดประชาคมอาเซียนและจัดทำคู่มือเผยแพร่ในเรื่องของอาเซียน
 - 5.2) แนะนำวิธีการเตรียมความพร้อมในการรับมือจากแรงงานต่างด้าว/โรคติดต่อ
 - 5.3) เข้ามาช่วยส่งเสริมและกระตุ้นการท่องเที่ยวในชุมชน
 - 5.4) ประสานความร่วมมือกับผู้นำชุมชนและร่วมหาวิธีแก้ไขร่วมกับชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจกับประชาชนในท้องถิ่น
- 6) แบบฟอร์มการจัดทำโครงการเพิ่มขีดความสามารถด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน

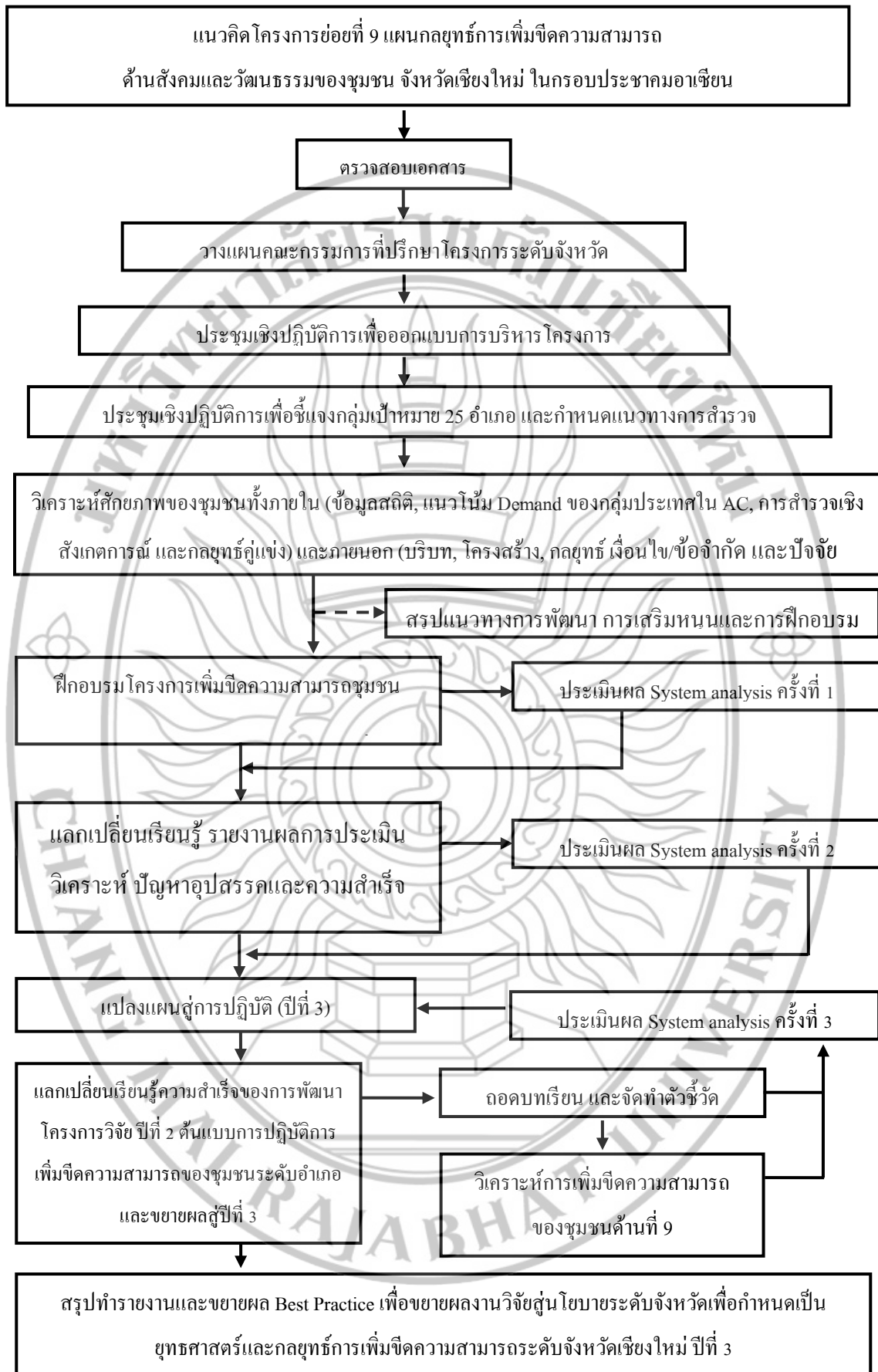
3.3 กรอบแนวคิดของการวิจัย

แผนกลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน ปีที่ มีกรอบแนวคิดชุดโครงการวิจัย ดังภาพที่ 3.1 และมีแผนงานวิจัยดังภาพที่ 3.2 ดังนี้

แผนภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดชุดโครงการวิจัย เรื่อง แผนกลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน ปีที่ 3 สามารถอธิบายได้ดังนี้ นักวิจัยจะมีการตรวจสอบเอกสารที่จะนำไปใช้ในการวิจัยทั้ง 9 ด้าน มีการระดมความคิดเห็นเพื่อออกแบบในการบริหารโครงการให้บรรลุผลสำเร็จพร้อมทั้งกำหนดแนวทางที่จะทำการวิจัยต่อไป การวิเคราะห์ สถานการณ์ (SWOT Analysis) ของจังหวัดเชียงใหม่ มากำหนดเป็นกรอบการวิจัย โดยจะวิเคราะห์สถานการณ์ ผลได้ และแนวโน้มผลกระทบเพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชน โดยพิจารณาทั้งปัจจัยภายนอก (ข้อมูลสถิติ, แนวโน้ม Demand ของกลุ่มประเทศใน AC, การสำรวจเชิงสังเกตุการณ์ และกลยุทธ์คู่แข่ง) และปัจจัยภายใน (บริบท, โครงสร้าง, กลยุทธ์ เงื่อนไข/ข้อจำกัด และปัจจัยเกื้อหนุน) นำข้อมูลเหล่านี้เพื่อหาแนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถและสร้างแผนกลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ การนำเสนอต่อผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้มีความเห็นที่ตรงกัน และเต็มใจที่จะนำไปปฏิบัติ จึงเริ่มแปลงแผนสู่การปฏิบัติซึ่งจะต้องสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

แผนภาพที่ 3.2 กรอบแนวคิดแผนงานวิจัยในปีที่ 1 – 3

จากแผนภาพที่ 3.2 แนวคิดโครงการย่อยที่ 9 แผนกลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถด้าน
สังคมและวัฒนธรรมของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ในกรอบประชาคมอาเซียนภายใต้ความร่วมมือ
ทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่” โดยมีกระบวนการ 13 ขั้นตอนดังนี้

- (1) ตรวจสอบเอกสาร
- (2) วางแผนคณะกรรมการที่ปรึกษาโครงการระดับจังหวัด
- (3) ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อออกแบบการบริหารโครงการ
- (4) ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อชี้แจงกลุ่มเป้าหมาย 25 อำเภอ และกำหนด
แนวทางการสำรวจ
- (5) วิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนทั้งภายใน (ข้อมูลสถิติ, แนวโน้ม Demand
ของกลุ่มประเทศใน AC, การสำรวจเชิงสังเกตการณ์ และกลยุทธ์คู่แข่ง) และภายนอก (บริบท,
โครงสร้าง, กลยุทธ์ เติบโต/ข้อจำกัด และปัจจัยเกื้อหนุน)
- (6) การสรุปแนวทางการพัฒนา การเสริมหนุนและการฝึกอบรมเพื่อนำไปสู่
โครงการเพิ่มขีดความสามารถชุมชนภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน (ปีที่ 1)
- (7) ประเมินผล System analysis ครั้งที่ 1
- (8) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ รายงานผลการประเมินวิเคราะห์ ปัญหาอุปสรรคและ
ความสำเร็จและเสนอเวทีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการ
- (9) ประเมินผล System analysis ครั้งที่ 2
- (10) แปลงแผนสู่การปฏิบัติ (ปีที่ 2)
- (11) ประเมินผล System analysis ครั้งที่ 3
- (12) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความสำเร็จของการพัฒนาโครงการวิจัย ปีที่ 2 ต้นแบบการ
ปฏิบัติการเพิ่มศักยภาพของชุมชนระดับอำเภอด้วยการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์
ในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน และขยายผลสู่ปีที่ 3 โดยมีการถอด
บทเรียน จัดทำตัวชี้วัด และวิเคราะห์การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนด้านที่ 9 พร้อมทั้ง
ประเมินผล System analysis ทั้ง 3 ครั้ง

(13) สรุปทำรายงานและขยายผล Best Practice เพื่อขยายผลงานวิจัยสู่นโยบายระดับจังหวัดเพื่อกำหนดเป็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถระดับจังหวัด เชียงใหม่ ปีที่ 3

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจะทำการวิเคราะห์ มีรายละเอียดดังนี้

3.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามงานวิจัย (แต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) “ความรู้ความเข้าใจด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนในอาเซียน” แบบสอบถามงานวิจัย (แต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) “การเตรียมความพร้อมในองค์กร (อปท.) ด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน” แบบสอบถามงานวิจัย (แต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) “การเตรียมความพร้อมให้กับชุมชนด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน” และ แบบสอบถามงานวิจัย (แต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) “ความช่วยเหลือที่ต้องการและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อการเตรียมความพร้อมด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน” โดยการหาข้อมูลสถิติจากค่าเฉลี่ยการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงในลักษณะของสถิติเชิงพรรณนาด้วยค่าความถี่ ร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) ซึ่งจะใช้ทฤษฎีการแจกแจงความถี่สำหรับค่าในแต่ละช่วงของลักษณะที่สนใจ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2545) โดยแบ่งระดับคะแนนเป็น 5 ชั้น ดังนี้

ความกว้างแต่ละชั้นจากสูตร
$$= (\text{max} - \text{min}) / \text{จำนวนชั้น}$$

$$= (100 - 1) / 5 = 19.8$$

1.00 - 19.79	น้อยมาก
19.80 - 39.59	น้อย
39.60 - 59.69	ปานกลาง
59.70 - 79.19	มาก
79.20 - 100.00	มากที่สุด

3.4.2 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ กรณีที่ข้อมูลมีลักษณะข้อความ การบรรยาย ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เกิดจากการสัมภาษณ์ สอบถาม สังเกต และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ในการวิเคราะห์ ผลจากการสัมภาษณ์ สอบถาม สังเกต และ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ที่เป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพมาประมวล เพื่อยืนยันหรือเสริมข้อมูลเชิงปริมาณให้มีความสมบูรณ์เพิ่มขึ้น

3.4.3 การอภิปรายผลข้อมูล

การอภิปรายข้อมูลตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยใช้แนวคิด ดังต่อไปนี้

- 1) การอภิปรายความรู้ความเข้าใจและผลกระทบของชุมชนด้านสังคมและวัฒนธรรม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังบทที่ 2
- 2) การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนมาอภิปรายผลเทียบกับการวิเคราะห์ SWOT โดยพิจารณาจาก 1) ปัจจัยภายใน ได้แก่ บริบท โครงสร้าง กลยุทธ์ เงื่อนไข ข้อจำกัดและปัจจัยเกื้อหนุนของชุมชนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ และ 2) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ข้อมูลแนวโน้มความต้องการของกลุ่มประเทศอาเซียน การสำรวจเชิงสังเกตการณ์และกลยุทธ์คู่แข่ง
- 3) การอภิปรายแนวทางการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนด้านสังคมและวัฒนธรรม จะใช้แนวคิดการวางแผนยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ โดยประเมินสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ทำการประมวลผลการวิเคราะห์ SWOT แล้วระบุประเด็นที่จะนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์ ศึกษาและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของกลยุทธ์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนเทียบกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ